

FORMULARZ ZGŁOSZENIOWY DLA PROPOZYCJI PROJEKTU

I. Informacje ogólne	
1. Tytuł projektu	„Ochrona różnorodności biologicznej poprzez ochronę owadów zapylających na terenie województwa kujawsko-pomorskiego”
2. Podmiot zgłaszający	Województwo Kujawsko-Pomorskie – Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy
3. Partnerzy projektu (jeśli dotyczy)	-
4. Nazwa Programu	Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027 (FEdKP).
5. Nr i nazwa Priorytetu	PRIORYTET 2: FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA CZYSTEJ ENERGII I OCHRONY ZASOBÓW ŚRODOWISKA REGIONU.
6. Nr i nazwa Działania	Działanie FEKP.02.15 Zwiększenie potencjału przyrodniczego w regionie
7. Planowany sposób wyboru projektu (zaznacz właściwe)	☒ konkurencyjny lub ☐ niekonkurencyjny
II. Opis projektu (opisz projekt w sposób treściwy i zwięzły - max 3 strony A.4.)	
1. Opis stanu istniejącego , z którego wynika potrzeba realizacji projektu, cel, efekty, uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	<p>Problematyka ochrony środowiska i kształtowania środowiska stanowi jedną z najważniejszych sfer aktywności Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego.</p> <p>Owady zapylające stanowią integralną część zdrowych ekosystemów. Mają one kluczowe znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej. Ich praca umożliwia rozmnażanie większości gatunków roślin uprawnych i dziko rosnących. Spadek liczebności owadów zapylających powoduje nie tylko zmniejszenie różnorodności biologicznej i utratę wielu usług ekosystemowych (m.in. zapylania roślin, biologicznej ochrony roślin), prowadzi też do spadków plonów upraw rolniczych. Bez owadów zapylających życie na Ziemi przestałoby istnieć. W naszej strefie klimatycznej owady zapylają około 80% gatunków roślin. Najlepiej przystosowane do tego są pszczoły, choć w tej roli sekundują im inne grupy owadów: muchówki, motyle i chrząszcze. Zapylenie przez owady zapewnia przede wszystkim przetrwanie większości gatunków świata ożywionego. W Polsce uprawia się ponad 60 gatunków roślin, których plony zależą od zapylania przez owady (rośliny sadownicze, rzepak, gryka, warzywa, rośliny zielarskie), w tym ponad 75% roślin spożywanych przez człowieka. Również rośliny paszowe potrzebują zapylaczy, aby rozwijać się i wydawać plony. Dlatego istotne z punktu widzenia bioróżnorodności jest zachowanie jak największej liczby gatunków owadów zapylających, które bezpośrednio wpływają na różnorodność świata roślinnego, a pośrednio na egzystencję niezliczonej liczby gatunków zwierząt, w tym człowieka. Z uwagi na postępującą degradację środowiska (fragmentację siedlisk, nadmierne użycie pestycydów, patogeny, zmiany klimatu) stan populacji zapylaczy uległ znacznemu pogorszeniu (IPBES, 2016). Niestety, z uwagi na brak długofalowego monitoringu polskiej entomofauny, nie jesteśmy</p>

dzisiaj w stanie precyzyjnie określić strat w populacjach owadów zapylających. Patrząc jednak na opublikowane w 2017 roku dane z niemieckich obszarów chronionych, wskazujące, że w ciągu ostatnich trzech dekad ubyło prawie 80% biomasy owadów latających (Hallmann i in., 2017), z dużą pewnością można określić je jako katastrofalne. Ponieważ zapylanie kwiatów jest kluczowym procesem ekologicznym, utrata zapylaczy negatywnie wpływa na nasze bezpieczeństwo żywnościowe oraz w krótkim czasie może zachwiać stabilnością naszych ekosystemów. Oznacza to, że zapylacze muszą być traktowane jako strategiczny zasób przyrodniczy i należycie chronione. Możemy tego dokonać tylko wtedy, kiedy Polska, w tym województwo kujawsko-pomorskie, stanie się przyjaznym tym zwierzętom.

Obecny kontekst geopolityczny jeszcze bardziej podkreśla potrzebę zwiększenia odporności naszego systemu żywnościowego. W tym, jak zaznacza KE, poprzez ochronę owadów zapylających oraz zwiększenie ich liczby. Komisja Europejska przedstawiła „Nowy ład na rzecz owadów zapylających”, żeby zaradzić alarmującemu spadkowi liczby dzikich owadów zapylających w Europie. Polega on na przeglądzie unijnej inicjatywy na rzecz owadów zapylających z 2018 r. W zaktualizowanej inicjatywie określono działania, które UE i państwa członkowskie mają podjąć, żeby do 2030 r. odwrócić tendencję spadkową liczebności owadów zapylających, ponieważ obecnie w UE znika co trzeci gatunek pszczoł, motyli i bzygów.

Także społeczeństwo coraz częściej wzywa do podjęcia zdecydowanych działań przeciwko utracie owadów zapylających, czego przykładem jest niedawna udana europejska inicjatywa obywatelska „Ratujmy pszczoły i rolników”. Stanowi ona uzupełnienie wniosku Komisji dotyczącego prawa o odbudowie zasobów przyrodniczych z czerwca 2022 r. i jest jednym z najważniejszych elementów unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030, strategii „Od pola do stołu” oraz Europejskiego Zielonego Ładu. W polskim społeczeństwie także dostrzega się znaczny wzrost zainteresowania zagadnieniami ochrony przyrody i ekologii. Pojawiają się nowe, ambitne projekty zmierzające do poprawy stanu naszego środowiska, do popularyzacji tego tematu wśród społeczeństwa. Wszystkie zagadnienia dotyczące dbałości o przyrodę i środowisko są nam wszystkim szczególnie bliskie, co znajduje odbicie w wielu dokumentach wojewódzkich.

Realizacja założonego celu głównego jakim jest **poprawa stanu ochrony owadów zapylających oraz wskazanie przyczyn spadku ich liczebności na terenie województwa kujawsko-pomorskiego** nastąpi przez beneficjenta jakim jest Województwo Kujawsko-Pomorskie, w imieniu którego występować będą wszystkie parki województwa kujawsko-pomorskiego: Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy, Brodnicki Park Krajobrazowy, Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy,

	<p>Tucholski Park Krajobrazowy, Krajeński Park Krajobrazowy, Wdecki Park Krajobrazowy, Nadgoplański Park Tysiąclecia oraz Zespół Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą. Pełnomocnictwo do złożenia i realizacji projektu posiadać będzie dyrektor jednego z parków. Zarządzanie odbywać się będzie przy udziale zespołu ds. koordynacji składającego się z 5 osób: koordynator projektu, obsługa merytoryczna x2, obsługa księgowo-kadrowa, obsługa edukacyjno-promocyjna. W zakresie czynności osób odpowiedzialnych za obsługę merytoryczną znajdować się będzie koordynacja merytoryczna, osiąganie „kamieni milowych” projektu, jak również bieżąca koordynacja terenowa. Bazując na wcześniejszych doświadczeniach parków krajobrazowych województwa kujawsko-pomorskiego w realizacji projektów, z dużą dozą pewności, należałoby stwierdzić, iż tak zbudowana struktura zarządzania, koordynacji i podległości w ramach projektu pozwoli na sprawną realizację zaplanowanych działań oraz osiągnięcie celu głównego jakim jest ochrona różnorodności biologicznej poprzez ochronę owadów zapylających.</p> <p>Efektami realizacji projektu będzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opracowanie monografii dotyczącej stanu populacji owadów zapylających na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, • wskazanie zagrożeń, których wynikiem jest strata zapylaczy, • propozycja rozwiązań (przyrodniczych, ale także być może prawnych) poprawiających stan populacji zapylaczy, które mogą zostać wdrożone zarówno na poziomie centralnym, jak i przez każdego z Polaków, • pokazanie luk w naszej wiedzy, które często utrudniają skuteczną ochronę tej ważnej grupy zwierząt, • wskazanie kierunków rozwoju współczesnego pszczelarstwa poprzez analizę składu miodów, • uświadomienie roli różnorodności i roli zapylaczy w przyrodzie i naszym życiu.
<p>2. Przedstaw w punktach zakres zadań planowanych do realizacji w ramach projektu (pamiętaj o zachowaniu spójności z budżetem projektu)</p>	<p>Działanie I. PRACE PRZYGOTOWAWCZE Sporządzenie planu inwestycyjnego z arkuszami obliczeniowymi.</p> <p>Działanie II. INWENTARYZACJA PRZYRODNICZA ORAZ IDENTYFIKACJA ZAGROZEŃ DLA OWADÓW ZAPYLAJĄCYCH NA TERENIE WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO. Wskazaniem zdaniem zostaną objęte następujące parki: Brodnicki Park Krajobrazowy, Gostyński Park Krajobrazowy, Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy, Krajeński Park Krajobrazowy, Nadgoplański Park Tysiąclecia, Wdecki Park Krajobrazowy, Tucholski Park Krajobrazowy, Zespołu Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą.</p> <p>Celem inwentaryzacji owadów zapylających jest poszerzenie wiedzy na temat spadku liczebności owadów zapylających, a także przyczyn i</p>

konsekwencji tych zmian. Zgromadzenie dobrej jakości danych umożliwi przeprowadzenie oceny zagrożonych gatunków owadów zapylających i opracowanie solidnych wskaźników dotyczących ich populacji. W tym celu zostanie powołany zespół ekspertów, który określi metodę oraz lokalizację inwentaryzacji owadów zapylających, przeprowadzi ją na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, w ściśle wyznaczonych do tego miejscach, będą to między innymi środowiska miejskie, leśne, rolne oraz nadwodne. Inwentaryzacja będzie prowadzona przez okres 3 lat (2025, 2026, 2027).

Obszary monitoringu zlokalizowane będą na terenie:

- Brodnickiego Parku Krajobrazowego (Bagienna Dolina Drwęcy, Dolina Drwęcy, Ostoja Brodnicka),
- Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego (Żwirownia Skoki, Błota Rakutowskie, Błota Klócieńskie),
- Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego (Mszar Płociczno, Ostoja Lidzbarska),
- Krajeńskiego Parku Krajobrazowego (Dolina Łobzonki),
- Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia (Ostoja Nadgoplańska, Jezioro Gopło),
- Wdeckiego Parku Krajobrazowego (Bory Tucholskie, Sandr Wdy),
- Tucholskiego Parku Krajobrazowego (Dolina Brdy i Stążki w Borach Tucholskich, Bory Tucholskie),
- Zespołu Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą (Dolina Dolnej Wisły, Dolna Wisła, Solecka Dolina Wisły, Torfowisko Linie, Zbocza Płutowskie, Zamek Świecie, Jaskinia Bajka).

w tym na terenie obszarów Natura 2000 pokrywających się z powierzchnią parków.

Po zakończeniu każdego roku badań, opracowane zostaną wyniki monitoringu i ocena stanu populacji owadów zapylających oraz ocena wpływu działań ochronnych na stan populacji zapylaczy w postaci raportu. Ponadto, zespół ekspercki zidentyfikuje i opracuje wykaz zagrożeń dla owadów zapylających na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, który będzie podstawą do opracowania publikacji naukowej- Planu ochrony owadów zapylających dla województwa kujawsko-pomorskiego (działanie XI).

Działanie III. ANALIZA SKŁADU MIODÓW– ANALIZA POD KĄTEM SKŁADU PYŁKOWEGO ORAZ ZAWARTOŚCI ZWIĄZKÓW CHEMICZNYCH- min. 100 PRÓBEK. Wskazany zdaniami zostaną objęte następujące parki: **Brodnicki Park Krajobrazowy, Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy, Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy, Nadgoplański Park Tysiąclecia, Wdecki Park Krajobrazowy, Zespołu Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą.**

Zaplanowana analiza składu miodów pod kątem składu pyłkowego oraz zawartości związków chemicznych pozwoli dostarczyć informacji nt. jakości miodu, ale także pośrednio o sposobie prowadzenia pasiek na terenach województwa kujawsko-pomorskiego. Na podstawie analizy składu miodu można określić wiele parametrów jakościowych, które są

związane z rodzajem pożytku, terminem zbioru, rejonem pozyskiwania, sposobem gospodarowania w pasiece, stanem zdrowotnym pszczół czy warunkami przechowywania miodu. Miód pozyskany zgodnie z zasadami sztuki pszczelarskiej zazwyczaj charakteryzuje się dobrą jakością, ma cenne właściwości odżywcze i terapeutyczne. Ocena jakości miodu jest wynikiem pomiaru rutynowych parametrów fizykochemicznych m.in.: zawartości substancji nierozpuszczalnych w wodzie (zanieczyszczeń mechanicznych), zawartości arsenu, ołowiu, miedzi, cynku, cyny, zawartości pestycydów, obecności pozostałości z farmaceutyków.

W ramach projektu zaplanowano wykonanie analizy fizykochemicznej składu miodu dla min. 100 próbek pochodzących z pasiek zlokalizowanych w różnych regionach województwa kujawsko-pomorskiego.

Celem przeprowadzenia badań jest analiza składu miodów na podstawie pozyskanych próbek pochodzących z różnych regionów województwa kujawsko-pomorskiego oraz określenie poziomu zanieczyszczeń mechanicznych i chemicznych w pobranych próbkach. Ponadto, przeprowadzenie inwentaryzacji w bliskiej odległości od istniejących pasiek pozwoli przedstawić bezpośredni ich wpływ na populacje dzikich owadów zapylających. Uzyskane wyniki badań będą stanowić cenną wiedzę oraz mogą być podstawą do dalszej analizy na temat czynników warunkujących parametry fizykochemiczne miodu w kontekście dobrych praktyk pszczelarskich oraz ich wpływu na populacje dzikich owadów zapylających.

Próbki miodu zostaną pozyskane z terenu poszczególnych parków:

- Brodnickiego Parku Krajobrazowego,
- Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego,
- Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego,
- Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia,
- Wdeckiego Parku Krajobrazowego,
- Zespołu Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą.

Działanie IV. ZAŁOŻENIE ŁĄK KWIETNYCH W RÓŻNYCH ŚRODOWISKACH- min. 6,5 ha. Wskazany zdanem zostaną objęte następujące parki: Brodnicki Park Krajobrazowy, Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy, Nadgoplański Park Tysiąclecia, Tucholski Park Krajobrazowy, Zespół Parków nad Dolną Wisłą.

W ramach projektu zaplanowano utworzenie min. 6,5 ha łąk kwietnych, miejsc pożytkowych dla dzikich zapylaczy. Rośliny dostarczające pokarmu owadom określane są mianem flory pożytkowej, a produkowane w kwiatach roślin okrytonasiennych nektar i pyłek jest dla wielu zapylaczy jedynym dostępnym pokarmem. Z uwagi na bardzo zróżnicowane preferencje różnych grup owadów zapylających w tworzeniu łąk kwietnych wykorzystywane będą możliwie różnorodne gatunki, dostosowane do lokalnych warunków siedliskowych roślin tak, aby zapewnić ciągłość kwitnienia przez cały sezon wegetacyjny.

Wybierając gatunki roślin do poprawy bazy pokarmowej zapylaczy, eksperci będą kierować się nie tylko ilością i jakością pokarmu dostępnego w kwiatach, ale również Kodeksem dobrych praktyk „Ogrodnictwo wobec roślin inwazyjnych obcego pochodzenia” i nie będą dopuszczać do uprawy inwazyjnych czy potencjalnie inwazyjnych gatunków roślin. Zakładanie łąk kwietnych będzie odbywać się poprzez przenoszenie ściętej biomasy z pokosów, zawierającej nasiona roślin przystosowanych do lokalnych warunków glebowych i klimatycznych, zebranych na sąsiednich terenach. W celu zapewnienia ciągłości pokarmowej biomasa zebrana z sąsiednich, bogatych łąk, będzie uzupełniona przez dosiew zakupionych nasion. Łąki kwietne będą raz w roku koszone, w okresie wczesnojesiennym, aby umożliwić wysypanie się nasion. Z pokosu, przed jego zebraniem, wytrząsane będą nasiona na łąkę kwietną. Należy wspomnieć, że zaplanowano także utworzenie łąki kwietnej na terenie zrehabilitowanego składowiska odpadów na terenie Tucholskiego Parku Krajobrazowego.

Parki krajobrazowe, na terenie których zakładane będą łąki kwietne:

- Brodnicki Park Krajobrazowy: 0,5 ha
- Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy: 1 ha
- Nadgoplański Park Tysiąclecia: 3 ha
- Tucholski Park Krajobrazowy: 0,5 ha (teren zrehabilitowanego składowiska odpadów)
- Zespół Parków nad Dolną Wisłą: 1,5 ha

Obszary Natura 2000, na terenie których zakładane będą łąki kwietne: Błota Kłócieńskie PLH040031, Błota Rakutowskie PLB040001, Bagienna Dolina Drwęcy PLB040002, Dolina Drwęcy PLH280001, Jezioro Gopło PLH040007, Ostoja Nadgoplańska PLB040004.

Działanie V. ROZSTAWIENIE DOMKÓW DLA ZAPYLACZY WRAZ Z POIDEŁKAMI- min. 50 szt. Wskazany zdaniami zostaną objęte następujące parki: Brodnicki Park Krajobrazowy, Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy, Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy, Krajeński Park Krajobrazowy, Nadgoplański Park Tysiąclecia, Wdecki Park Krajobrazowy, Zespołu Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą.

Zgodnie z „Narodową Strategią Ochrony Owadów Zapyłających” popularnym sposobem wspierania populacji zapylaczy jest przygotowanie sztucznych miejsc do ich gniazdowania, określanych jako domki lub hotele dla pszczoł. Konstrukcje takie mogą być faktycznie przyjazne pewnej części dzikich pszczoł i os, zapewniając im dogodnie miejsce na założenie gniazda w sytuacji, gdy w okolicy brakuje takich obiektów.

Celem tych działań jest przeprowadzenie badań i wykazanie zasadności bądź braku dotychczas stosowanych praktyk odnośnie rozmieszczania domków dla owadów. Po obserwacjach będzie można ustalić, czy domki są chętnie zasiedlane przez owady, a także czy fakt nieleczenia

ewentualnie występujących chorób i wzajemne przenoszenie ich między owadami jest dużym zagrożeniem dla zamieszkujących tam owadów.

Rozmieszczenie domków wraz z poidłkami w poszczególnych parkach krajobrazowych województwa kujawsko- pomorskiego:

- Brodnicki Park Krajobrazowy: 5 szt.
- Gostynińsko- Włocławski Park Krajobrazowy: 10 szt.
- Górznieńsko- Lidzbarski Park krajobrazowy: 5 szt.
- Krajeński Park Krajobrazowy: 5 szt.
- Nadgoplański Park Tysiąclecia: 5 szt.
- Wdecki Park Krajobrazowy: 10 szt.
- Zespół Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą: 10 szt.

Działanie VI. PRZEPROWADZENIE MIN. 200 EDUKACYJNYCH WARSZTATÓW DLA PRZEDSZKOLAKÓW, UCZNIÓW, MŁODZIEŻY ORAZ „SENIORÓW” DOTYCZĄCYCH ROLI OWADÓW ZAPYLAJĄCYCH DLA SPOŁECZEŃSTWA. Wskazaniem zdaniem zostaną objęte następujące parki: Brodnicki Park Krajobrazowy, Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy, Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy, Krajeński Park Krajobrazowy, Nadgoplański Park Tysiąclecia, Wdecki Park Krajobrazowy, Tucholski Park Krajobrazowy, Zespołu Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą.

Warsztaty edukacyjne będą istotnym elementem zamierzonego celu jakim jest ochrona bioróżnorodności owadów zapylających. Kształtowanie odpowiednich postaw proekologicznych jest niezwykle ważne podczas procesu edukacji w ogóle. Ważne jest, by zaczynając od przekazywania podstawowej wiedzy oraz odpowiednich zachowań obudzić wrażliwość na środowisko. W następstwie tego, będzie wzrastała świadomość na temat roli i znaczenia owadów zapylających w przyrodzie.

Zaplanowane zajęcia będą prowadzone w siedzibach parków krajobrazowych, w jednostkach terenowych oraz w placówkach oświatowych. Podczas zajęć zostaną przedstawione sposoby pomocy dzikim zapylaczom oraz ich roli w środowisku naturalnym. Warsztaty będą połączone z zajęciami plastycznymi, wyjściami terenowymi oraz obserwacją owadów w ich naturalnym środowisku. Podczas warsztatów przewidziano m. in.:

- stworzenie własnego hotelu dla owadów oraz bomb nasiennych,
- sadzenie roślin miododajnych w ogrodach edukacyjnych parków krajobrazowych.

W celu przeprowadzenia warsztatów, zostaną zakupione materiały edukacyjne. Każdy z parków krajobrazowych przeprowadzi 25 warsztatów edukacyjnych w latach 2025, 2026, 2027, 2028, 2029.

Działanie VII. PRZEPROWADZENIE MIN. 40 WARSZTATÓW DLA ROLNIKÓW NT. SPRZYMIERZEŃCÓW JAKIMI DLA ROLNICTWA SĄ OWADY ZAPYLAJĄCE. Wskazaniem zdaniem zostaną objęte następujące parki: Brodnicki Park Krajobrazowy, Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy, Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy, Krajeński Park Krajobrazowy, Nadgoplański Park Tysiąclecia, Wdecki Park

Krajobrazowy, Tucholski Park Krajobrazowy, Zespołu Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą.

Celem zaplanowanych spotkań jest wskazanie:

- bezpośredniego wpływu działalności rolniczej (stosowanie środków ochrony roślin) na stan oraz liczebność populacji dzikich zapylaczy,
- roli owadów zapylających w środowisku naturalnym, ale również ich roli w produkcji rolnej,
- zachęcenie do przestrzegania zaleceń w tym zakresie.

Podczas spotkania, specjalista z dziedziny entomologii przedstawi najważniejsze gatunki owadów zapylających oraz roślin miododajnych, jakie można siać/sadzić na terenach rolniczych. Warsztaty wzbogacone będą o wykład weterynarza specjalizującego się w leczeniu warrozy u pszczoły miodnej.

Każdy z parków krajobrazowych przeprowadzi 5 warsztatów dla rolników w latach 2025, 2026, 2027.

Działanie VIII. ZORGANIZOWANIE MIN. 6 WIZYT STUDYJNYCH (ZAGRANICZNYCH). Wskazaniem zdaniem zostaną objęte następujące parki: Brodnicki Park Krajobrazowy, Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy, Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy, Krajeński Park Krajobrazowy, Nadgoplański Park Tysiąclecia, Wdecki Park Krajobrazowy, Tucholski Park Krajobrazowy, Zespołu Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą.

Wizyty studyjne zostały zaplanowane w celu wymiany doświadczeń na temat szeroko rozumianego pszczelarstwa, międzynarodowych trendów w prowadzeniu pasiek oraz przyczyn spadku liczebności populacji zapylaczy na świecie. Ponadto, wizyty studyjne mają na celu wymianę informacji, przykładów dobrych praktyk i pomysłów pomiędzy uczestnikami wizyt, a gospodarzami. Wyjazdy będą też dobrą okazją do nawiązywania współpracy oraz implementacji zaobserwowanych innowacji w parkach krajobrazowych województwa kujawsko-pomorskiego.

W czasie realizacji projektu zaplanowano 6 wizyt studyjnych:

- Wyjazd uczestników projektu z Polski do Słowenii, Niemiec i Litwy,
- Wizyta zaprzyjaźnionych ośrodków badawczych ze Słowenii, Niemiec i Litwy w Polsce.

W ramach działania zaplanowano m.in. przejazdy autokarem, noclegi, wyżywienie, opłaty dla prelegentów i dla pilotów wyjazdów studyjnych. Każda wizyta studyjna zorganizowana będzie dla ok. 10 osób. Wizyty zaplanowano na początku realizacji projektu oraz na zakończenie, aby podsumować osiągnięte rezultaty i ocenić współpracę międzynarodową.

Działanie IX. ZORGANIZOWANIE FESTYNU EDUKACYJNEGO NA WOLI ZAMKOWEJ W TORUNIU POD HASŁEM „WIELKI DZIEŃ MAŁYCH ZAPYLACZY”. Wskazaniem zdaniem zostaną objęte następujące parki:

Brodnicki Park Krajobrazowy, Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy, Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy, Krajeński Park Krajobrazowy, Nadgoplański Park Tysiąclecia, Wdecki Park Krajobrazowy, Tucholski Park Krajobrazowy, Zespołu Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą.

W ramach działań edukacyjnych projektu zaplanowano organizację festynu, który odbędzie się w II kwartale 2026 roku na Woli Zamkowej w Toruniu. Motywem przewodnim wydarzenia będą owady zapylające. Festyn skierowany będzie do mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego. W ramach akcji zaplanowano:

- Wystawę dawnych sprzętów i narzędzi pszczelarskich;
- Stoiska wszystkich parków krajobrazowych województwa kujawsko-pomorskiego, prezentację pomocy dydaktycznych o tematyce dzikich zapylaczy,
- Konkursy dotyczące rozpoznawania owadów zapylających oraz roślin miododajnych;
- Warsztaty m.in. tworzenia świec woskowych, woskowijek;
- Pokazy prac i czynności pszczelarza;
- Koncerty;
- Ekspozycje produktów naturalnych, których celem jest prezentacja regionalnych pszczelarzy i wytwarzanych przez nich produktów.
- Tworzenie domków dla owadów

Celem festynu jest zapoznanie społeczeństwa z gatunkami dzikich owadów zapylających oraz wskazanie konieczności ochrony ich populacji. Mimo, że to pszczoła miodna jest najpopularniejszym owadem zapylającym i oferuje nam cały wachlarz produktów, to stanowi zagrożenie i konkurencję dla dzikich owadów zapylających co warto wprowadzać do świadomości społeczeństwa.

Festyn zostanie zorganizowany zgodnie z zasadą równości szans i niedyskryminacji czyli organizatorzy umożliwią uczestnictwo w festynie wszystkim na bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, kolor skóry lub pochodzenie etniczne, wyznawaną religię lub światopogląd, orientację seksualną.

Działanie X. ZORGANIZOWANIE MIĘDZYNARODOWEJ, EDUKACYJNEJ KONFERENCJI POD NAZWĄ „OCHRONA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ POPRZEC OCHRONĘ OWADÓW ZAPYLAJĄCYCH NA TERENIE WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO”. Wskazany zdanem zostaną objęte następujące parki: Brodnicki Park Krajobrazowy, Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy, Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy, Krajeński Park Krajobrazowy, Nadgoplański Park Tysiąclecia, Wdecki Park Krajobrazowy, Tucholski Park Krajobrazowy, Zespołu Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą.

Podczas konferencji zostanie wygłoszony wykład nt. bioróżnorodności owadów zapylających, zarówno na świecie jak i w Polsce, podkreślając ich znaczenie dla człowieka oraz wskazując na brak wiedzy na temat stanu populacji większości gatunków zapylaczy. Przedstawione zostaną sposoby gospodarowania na terenach rolniczych. Wskazane zostaną rozwiązania poprawiające stan pożytków pszczelich m.in. przez stosowanie kwiatnych miedz, zadrzewień śródpolnych, a także pozostawianie tzw. użytków ekologicznych na terenie gospodarstw. Omówione zostaną gatunki roślin miododajnych zalecanych do ogrodu. Kolejne wystąpienie będzie dotyczyło dobrych praktyk w ochronie owadów zapylających, czyli działań które może podjąć każdy, aby pomóc zapylaczom. Najważniejszym z nich jest zapewnianie bazy pokarmowej, czyli sadzenie w ogródkach, na balkonach, wokół domów roślin miododajnych lub po prostu pozostawianie części niekoszonych trawników.

Kluczowym wystąpieniem będzie prezentacja omawiająca realizowany projekt, zawierająca przedstawienie otrzymanych informacji w wyniku wszelkich prac badawczych. Ponadto, zostaną przedstawione analizy i wnioski, a także kierunki działań, które zalecają specjaliści w celu dalszej ochrony populacji dzikich zapylaczy. Spotkanie zakończy wymiana doświadczeń z innymi podmiotami realizującymi podobne zagadnienia oraz dyskusja nad rezultatami 5-letniej realizacji projektu.

Do udziału w konferencji zaproszeni zostaną przedstawiciele instytucji związanych z ochroną przyrody oraz praktycy i pracownicy naukowcy prowadzący badania o podobnej tematyce z całego kraju, ale także z zagranicy. Nadesłane materiały zgodnie z wymaganiami redakcyjnymi, po recenzji zostaną opublikowane przed konferencją w formie monografii naukowej, dostępnej dla wszystkich jej uczestników, również w przekładzie na język angielski.

Konferencja odbędzie się w II kwartale 2029 roku.

Działanie XI. OPRACOWANIE I DRUK PUBLIKACJI :

- **PORADNIKA DOBRYCH PRAKTYK PSZCZELARZA,**
- **PORADNIKA DOBRYCH PRAKTYK DLA SPOŁECZEŃSTWA DOTYCZĄCEGO SKUTECZNYCH METOD POZWALAJĄCYCH NA ZAHAMOWANIE TRENDU SPADKOWEGO LICZEBNOŚCI POPULACJI OWADÓW ZAPYLAJĄCYCH – „ŚWIAT WG ZAPYLACZY”**
- **OPRACOWANIE PUBLIKACJI NAUKOWEJ – PLANU OCHRONY OWADÓW ZAPYLAJĄCYCH DLA WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO.**

Wskazany zdaniami zostaną objęte następujące parki: Brodnicki Park Krajobrazowy, Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy, Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy, Krajeński Park Krajobrazowy, Nadgoplański Park Tysiąclecia, Wdecki Park Krajobrazowy, Tucholski Park Krajobrazowy, Zespołu Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą.

Publikacje będą zawierać charakterystyki najpopularniejszych dzikich owadów zapylających, ich graficzne przedstawienie, podstawowe informacje na temat biologii poszczególnych gatunków, a także przybliżenie wszelkich zagrożeń, na jakie są one narażone. Ponadto, wymienione zostaną praktyczne porady i zalecenia z zakresu czynnej ochrony dzikich owadów zapylających dla poszczególnych odbiorców opracowań. Opracowania z założenia mają stanowić cenne źródło praktycznych informacji pomagających realizować kierunki kolejnych działań w ochronie owadów zapylających. Będzie to kompendium wiedzy w zakresie dobrych praktyk oraz metod ochrony owadów zapylających. Ponadto, dzięki zaplanowanym publikacjom planuje się utrzymać okres trwałości projektu daleko wykraczający poza wymagane minimum. Opracowania powstaną w wyniku współpracy członków zespołu eksperckiego powołanego w celu realizacji działań objętych projektem.

Poradnik dobrych praktyk pszczelarza

Opracowanie poradnika dla pszczelarza ma na celu zwrócenie uwagi na wpływ populacji pszczoł miodnych na dzikie owady zapylające. To, w jaki sposób będzie prowadzona pasieka może mieć odbicie na małą liczbę dzikich owadów zapylających w okolicy. Dlatego wskazanie szeregu dobrych praktyk i zachęcenie do ich wdrażania pomoże w zahamowaniu trendu spadkowego liczebności populacji dzikich zapylaczy. Publikacja będzie dostępna dla każdego, jednak ze względu na swój charakter oraz treści, będzie to cenne źródło wiedzy zwłaszcza dla praktyków na co dzień zajmujących się pszczelarstwem. Dane techniczne publikacji:

- Publikacja będzie wydana w formie książkowej w jednolitej stylistyce z pozostałymi zaplanowanymi wydawnictwami. (Format A5, około 50 stron, nakład ok. 1000 egzemplarzy w pełnym kolorze).
- Publikacja będzie także w formie elektronicznej, udostępniana na stronach internetowych, portalach społecznościowych, dostępna dla wszystkich odbiorców (zgodna ze standardami WCAG 2.1 czyli wytycznymi dotyczącymi dostępności treści internetowych).
- Publikacja będzie dostępna w przekładzie na język angielski.

Poradnik dobrych praktyk dla społeczeństwa dotyczący skutecznych metod pozwalających na zahamowanie trendu spadkowego liczebności populacji owadów zapylających – „Świat wg zapylaczy”

Opracowanie publikacji skierowanej do społeczeństwa ogółem, w tym do nauczycieli, uczniów, studentów, rolników i wszystkich zainteresowanych tematem owadów zapylających ma na celu podkreślenie globalnego problemu, jakim jest zmniejszanie liczby dzikich owadów zapylających. Obecność zapylaczy w środowisku rolniczym wiąże się wyłącznie z pozytywnym oddziaływaniem tych owadów na plonowanie roślin. Wydawnictwo dostarczy niezbędnej wiedzy na temat poszczególnych gatunków zapylaczy oraz zagrożeń na jakie są narażone. Natomiast głównym celem jest zaproponowanie i zachęcenie odbiorców do wdrażania prostych działań, które wpłyną na wzrost populacji zapylaczy, jak np.

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozstawianie domków dla owadów czy poidełek ➤ zapewnienie gatunków roślin przyjaznych dzikim pszczołom (nektarodajnych i pyłkodajnych) ➤ rezygnacja z koszenia terenów zielonych w czasie kwitnienia ➤ w monokulturach obsadzanie miedz drzewami i pasami kwiatnymi, ➤ ograniczenie stosowania substancji toksycznych <p>Dane techniczne publikacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Publikacja będzie wydana w formie książkowej w jednolitej stylistyce z pozostałymi zaplanowanymi wydawnictwami. (Format A5, około 50 stron, nakład ok. 1000 egzemplarzy w pełnym kolorze). • Publikacja będzie także w formie elektronicznej, udostępniana na stronach internetowych, portalach społecznościowych, dostępna dla wszystkich odbiorców (zgodna ze standardami WCAG 2.1 czyli wytycznymi dotyczącymi dostępności treści internetowych). • Publikacja będzie dostępna w przekładzie na język angielski. <p><u>Plan ochrony owadów zapylających dla województwa kujawsko-pomorskiego</u></p> <p>W ramach projektu zaplanowano opracowanie i wydanie ww. monografii będącej usystematyzowaniem wyników przeprowadzonych badań-inwentaryzacji i wszelkich obserwacji podczas trwania projektu. Monografia wskaże także aktualnie największe zagrożenia dla różnorodności gatunkowej i liczebności populacji zapylaczy oraz uzmysłowi istotę czynnej ochrony. Głównym zaś celem będzie wskazanie kierunków ochrony dzikich zapylaczy oraz zaprezentowanie działań i rozwiązań prawnych od strategicznych przez regionalne do lokalnych, których podjęcie jest konieczne w celu zahamowania ogólnosiwiatowego zjawiska wymierania owadów zapylających.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Publikacja będzie wydana w formie książkowej w jednolitej stylistyce z pozostałymi zaplanowanymi wydawnictwami. (Format A5, około 100 stron, nakład ok. 1000 egzemplarzy w pełnym kolorze). • Publikacja będzie także w formie elektronicznej, udostępniana na stronach internetowych, portalach społecznościowych, dostępna dla wszystkich odbiorców (zgodna ze standardami WCAG 2.1 czyli wytycznymi dotyczącymi dostępności treści internetowych). • Publikacja będzie dostępna w przekładzie na język angielski.
3. Sposób zaangażowania partnerów (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
4. Grupy docelowe/ ostateczni odbiorcy realizowanego projektu	Mieszkańcy województwa, samorządy „wszystkich szczebli”, przedsiębiorcy działający na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, rolnicy, pszczelarze, dzieci i młodzież ucząca się na terenie województwa, uczelnie i ośrodki naukowe, społeczności lokalne, ośrodki doradztwa zawodowego.

<p>5. Miejsce realizacji oraz zasięg oddziaływania projektu (lokalny np. gminny; ponadlokalny; regionalny itp.)</p>	<p>Miejsce realizacji projektu: Parki krajobrazowe województwa kujawsko-pomorskiego 8 dyrekcji parków (10 szt. parków). Przedsięwzięcie o zasięgu wojewódzkim.</p>
<p>6. Zgodność z kluczowymi kryteriami wyboru projektów, zapisami SZOP, np. wykazanie zgodności z celem szczegółowym Programu, typami projektów, itp. (prosimy o syntetyczny, zwięzły opis)</p>	<p>Projekt realizowany będzie w ramach: Priorytet 2. Fundusze Europejskie dla czystej energii i ochrony zasobów środowiska i regionu Działanie 2.15 Zwiększenie potencjału przyrodniczego w regionie Schemat: Działania z zakresu ochrony siedlisk i gatunków Jego realizacja służyć będzie docelowo spełnieniu celu szczegółowego 2(VII) pn. „Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia”.</p> <p>Projekt „Ochrona różnorodności biologicznej poprzez ochronę owadów zapylających na terenie województwa kujawsko-pomorskiego” poświęcony będzie zagadnieniu bioróżnorodności. Choć słowo "bioróżnorodność" jest stosunkowo młode, to robi obecnie prawdziwą karierę. Niestety przyczyna tego jest smutna - jest nią zanikanie różnorodności biologicznej. Wymieranie gatunków zwierząt i roślin nabiera coraz większego tempa. Poprzez realizację projektu chcemy uświadomić odbiorcom, jak ważna jest bioróżnorodność - nie tylko dla samej przyrody, ale właśnie z ekonomicznego i społecznego punktu widzenia. Zaplanowany do realizacji projekt swoim zakresem wprost wpisuje się w zakres wsparcia dla działania 2.15 tj. Zwiększenie potencjału przyrodniczego w regionie m.in. poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie potencjału przyrodniczego regionu poprzez działania bezpośrednio związane z ochroną siedlisk i gatunków, Jak również • Działania informacyjno-edukacyjne podnoszące świadomość mieszkańców w zakresie właściwych zachowań społecznych w odniesieniu do dziedzictwa przyrodniczego i walorów krajobrazowych regionu (kryterium B.3). <p>Typ projektu: nr 1. Przedsięwzięcia zwiększające potencjał przyrodniczy regionu poprzez działania bezpośrednio związane z ochroną siedlisk i gatunków, nr 9. Działania informacyjno-edukacyjne podnoszące świadomość mieszkańców w zakresie właściwych zachowań społecznych w odniesieniu do dziedzictwa przyrodniczego i walorów krajobrazowych regionu, jako element projektów 1-8.</p> <p>Dokumenty strategiczne: 1. Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku, Strategia Przyspieszenia 2030+</p>

Celem nadrzędnym Strategii jest „Jakość życia typowa dla wysokorozwiniętych regionów europejskich”. Cel ten zamierza się osiągnąć poprzez koncentrację działań w 4 obszarach tematycznych rozwoju m.in.

- Obszar Przestrzeń - w ramach którego dążyć się będzie do zapewnienia wysokiej jakości życia oraz konkurencyjności gospodarki, w zagadnieniach związanych z jakością przestrzeni województwa (wynikającej ze stanu środowiska oraz charakteru zagospodarowania). Cele operacyjne w ramach tego obszaru dotyczą: dostępności usług, infrastruktury transportowej, przestrzeni dla rozwoju gospodarczego, wykorzystania potencjałów endogenicznych w rozwoju lokalnym.

Realizacja projektu przyczynia się/znacząco przyczynia się do osiągnięcia założonego w dokumencie w ww. obszarze celu głównego:

Cel główny: 4. Dostępna przestrzeń i czyste środowisko.

Cel operacyjny: 42. Środowisko przyrodnicze

Kierunek: 4203. Zachowanie, wzmacnianie oraz promocja potencjału dziedzictwa przyrodniczego województwa

Kierunek: 4204. Zachowanie, wzmacnianie oraz ochrona terenów zieleni pełniących funkcję zielonych pierścieni na terenie i wokół miast

Kierunek: 4205. Działania na rzecz rozwoju systemu obszarów chronionych

Kierunek: 4208. Odnowa i ponowne wykorzystanie obszarów przemysłowych

Kierunek: 4209. Kształtowanie świadomości, postaw i zachowań ekologicznych wśród mieszkańców

2. Polityka ekologiczna państwa do 2030 r.

Cel główny: Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców (SOR), który odpowiada wprost celowi z obszaru „Środowisko” w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR). PEP2030 doprecyzowuje zapisy SOR i przedstawia praktyczne rozwiązania dla poszczególnych kierunków interwencji.

Cele szczegółowe:

I: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

II: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska.

III: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.

Realizacja celów środowiskowych ma być wspierana przez cele horyzontalne dotyczące edukacji ekologicznej oraz efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska. Chodzi o rozwijanie kompetencji, umiejętności i postaw ekologicznych społeczeństwa oraz o poprawę zarządzania ochroną środowiska w Polsce.

Realizacja projektu bezpośrednio przyczyni się do osiągnięcia II celu szczegółowego, kierunek interwencji: Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu.

	<p>Ponadto realizacja projektu znacząco przyczyni się do osiągnięcia jednego z dwóch celów horyzontalnych.</p> <p>Cel horyzontalny: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa.</p> <p>Kierunek interwencji: Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji.</p> <p>3. Program Ochrony Środowiska Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2022-2030, jest kolejną edycją podstawowego dokumentu kompleksowo realizującego problematykę ochrony środowiska Województwa. Program jest jednym z wojewódzkich dokumentów strategicznych i opracowywany jest w nawiązaniu do innych strategii i programów wojewódzkich, w tym Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+. Jest podstawowym dokumentem o charakterze ramowym w zakresie tematyki ochrony środowiska. W POŚ określono cele, kierunki interwencji oraz rodzaje proponowanych zadań na podstawie m.in. oceny stanu środowiska województwa, analizy zasobów przyrodniczych, istniejących zagrożeń. Poniżej wskazano w jakie założenia określone w POŚ wpisuje się przedmiotowy projekt.</p> <p>Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza Cel: Adaptacja do zmian klimatu Kierunek interwencji: Podniesienie potencjału adaptacyjnego obszaru województwa do zmian klimatu poprzez działania administracyjno-organizacyjne, edukacyjne i techniczno-inwestycyjne Rodzaje proponowanych zadań: Edukacja społeczeństwa w zakresie zagrożeń cywilizacyjnych i zmian klimatycznych</p> <p>Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze Cel: Prowadzenie zrównoważonej polityki przestrzennej uwzględniającej potrzeby zachowania walorów przyrodniczych obszarów o wysokim potencjale przyrodniczym Kierunek interwencji: Zapewnienie kształtowania różnorodności biologicznej poprzez wzbogacanie zasobów leśnych, wodnych i mokradeł Rodzaje proponowanych zadań: Czynna ochrona siedlisk przyrodniczych</p> <p>Cel: Zapewnienie ciągłości przestrzennej systemu przyrodniczego województwa Kierunek interwencji: Tworzenie nowych form ochrony przyrody Rodzaje proponowanych zadań: Powszechna inwentaryzacja przyrodnicza i waloryzacja zasobów Cel: Ochrona korytarzy ekologicznych Kierunek interwencji: Zapobieganie defragmentacji ciągów migracji zwierząt, roślin i grzybów Rodzaje proponowanych zadań: Opracowanie wojewódzkiej koncepcji korytarzy ekologicznych</p> <p>4. Europejska Strategia Bioróżnorodności do 2030 r. pod nazwą „Przywracanie przyrody do naszego życia” Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030 została przyjęta łącznie z unijną strategią „Od pola do stołu”. Mają one wzajemnie uzupełniać</p>
--	--

	<p>się i doprowadzić do zbliżenia do siebie przyrody, rolników, przedsiębiorstw i konsumentów. Celem strategii jest zapewnienie, aby do 2030 r. europejska różnorodność biologiczna weszła na ścieżkę regeneracji z korzyścią dla przyrody, ludzi i klimatu. W tym celu w strategii ustanawia się kompleksowe ramy zobowiązań i działań z myślą o walce z głównymi przyczynami utraty różnorodności biologicznej, którymi są:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zmiana użytkowania gruntów i mórz, • nadmierna eksploatacja zasobów biologicznych, • zmiana klimatu, • zanieczyszczenie, • występowanie inwazyjnych gatunków obcych. <p>Realizacja przedmiotowego projektu bezpośrednio wpisuje się w unijny plan odbudowy zasobów przyrodniczych poprzez realizację następujących zobowiązań tj.</p> <ul style="list-style-type: none"> • odwrócenie spadku liczebności owadów zapylających, • zapewnienie, aby ochrona lub stan siedlisk i gatunków nie wykazywały oznak pogorszenia, a także, aby co najmniej 30 % siedlisk lub gatunków o nieodpowiednim stanie zachowania osiągnęło właściwy stan lub wykazywało co najmniej pozytywną tendencję, • ograniczenie o 50 % stosowania pestycydów chemicznych i związanego z tym ryzyka, a także ograniczenie o 50 % stosowania bardziej niebezpiecznych pestycydów. <p>5. „Nowy ład na rzecz owadów zapylających”</p> <p>Komisja Europejska przedstawiła inicjatywę żeby zaradzić alarmującemu spadkowi liczby dzikich owadów zapylających w Europie. Polega to na przeglądzie unijnej inicjatywy na rzecz owadów zapylających z 2018 r. W zaktualizowanej inicjatywie określono działania, które UE i państwa członkowskie mają podjąć, żeby do 2030 r. odwrócić tendencję spadkową liczebności owadów zapylających, ponieważ obecnie w UE znika co trzeci gatunek pszczoł, motyli i bzygów. Stanowi ona uzupełnienie wniosku Komisji dotyczącego prawa o odbudowie zasobów przyrodniczych z czerwca 2022 r. i jest jednym z najważniejszych elementów unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030, strategii „Od pola do stołu” oraz Europejskiego Zielonego Ładu. W zmienionej inicjatywie UE na rzecz owadów zapylających określono cele na 2030 r. i powiązane z nimi działania w ramach trzech priorytetów. Głównym priorytetem jest poprawa ochrony owadów zapylających i usunięcie przyczyn spadku ich liczebności. Realizacja projektu w znacznym stopniu przyczyni się do osiągnięcia głównego celu „Nowego Ładu na rzecz owadów zapylających” jakim jest poprawa ochrony owadów zapylających i usunięcie przyczyn spadku ich liczebności. Działania zaplanowane we wniosku w bezpośredni sposób odpowiadają na wezwania Komisji Europejskiej.</p>
<p>7. W przypadku planowanego wyboru projektu w sposób</p>	<p>Nie dotyczy.</p>

<p>niekonkurencyjny, o znaczeniu strategicznym, uzasadnij spełnienie przesłanek określonych w art. 44 ust. 2 ustawy wdrożeniowej, tj. czy projekt ma strategiczne znaczenie dla społeczno-gospodarczego rozwoju regionu lub obszaru objętego realizacją ZIT, IIT.</p> <p>Strategiczne znaczenie projektu musi wynikać z dokumentu, który służy wyznaczaniu celów i programowaniu polityk publicznych tj. strategii, planu, programu itp. (np. SRW, Regionalny Plan Transportowy, RIS 2021+, Polityka zdrowotna WK-P na lata 2021-2030 itd.).</p> <p>Projekt ma strategiczne znaczenie, jeśli:</p> <p>a) obejmuje działania, których podjęcie wprost przewidziano w tego rodzaju dokumencie i znacząco przyczynia się do osiągnięcia założonych w dokumencie celów albo</p> <p>b) dokument taki zawiera informacje na jego temat (np. określa nazwę lub cel projektu). Przykład: projekt został wpisany na listę projektów kluczowych w danym dokumencie.</p>	
III. Harmonogram realizacji projektu	
1. Planowany termin rozpoczęcia i zakończenia realizacji projektu (mm-rok)	od 10.2024 do 09.2029
2. Planowany i wymagany termin zabezpieczenia środków własnych w Budżecie WK-P i WPF WK-P, jeśli dotyczy (mm-rok)	06.2024 lub ☐ Nie dotyczy

3. Planowany termin do złożenia wniosku o dofinansowanie projektu (mm-rok)	03.2024
4. Obecny stan przygotowania do realizacji projektu (zaznacz właściwe, uzupełnij dane) - <u>dotyczy projektów inwestycyjnych</u> (np. obejmujących roboty budowlane, zakup środków trwałych)	1) Prawo dysponowania nieruchomością na cele projektu ☐ TAK ☒ ND. ☐ NIE (Planowany termin uzyskania: mm-rok)
	2) Dokumentacja środowiskowa (np. decyzja, raport OOŚ) ☐ TAK ☒ ND. ☐ NIE (Planowany termin uzyskania: mm-rok)
	3) Decyzja o warunkach zabudowy/ decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego ☐ TAK ☒ ND. ☐ NIE (Planowany termin uzyskania: mm-rok)
	4) Dokumentacja techniczna (np. projekt budowlany) ☐ TAK ☒ ND. ☐ NIE (Planowany termin uzyskania: mm-rok)
	5) Program Funkcjonalno - Użytkowy ☐ TAK ☒ ND. ☐ NIE (Planowany termin uzyskania: mm-rok)
	6) Zezwolenie na inwestycję (np. pozwolenie na budowę) ☐ TAK ☒ ND. ☐ NIE (Planowany termin uzyskania: mm-rok)
	7) Inny dokument..... (jeśli dotyczy, wskaż jaki) ☐ TAK ☐ ND. ☒ NIE (Planowany termin uzyskania: 02-2024) Plan inwestycyjny.

IV. Budżet projektu			
1. Szacowany budżet projektu – uszczerbowienie w arkuszu kalkulacyjnym „Budżet projektu”		Wartość (zł)	%
		1) Dotacja/instrument finansowy, w tym:	7 017 727,50
	a) Dofinansowanie z UE ...(np. EFRR/EFSD)	7 017 727,50	85
	b) Dofinansowanie z budżetu państwa (BP), jeśli dotyczy	-	-
	2) Wkład własny, w tym:	1 238 422,50	15
	a) Budżet WK-P (jeśli dotyczy)	1 238 422,50	15
	b) Budżet JST (inny niż budżet WK-P)	-	-
	c) Budżet państwa (np. środki własne państwowych jednostek budżetowych)	-	-
	d) Inne publiczne - WFOŚiGW	-	-
	e) Prywatne	-	-
	I. Wydatki kwalifikowalne projektu (1+2)	8 256 150,00	100,00 %
	II. Wydatki niekwalifikowalne projektu	-	-

	III. Wydatki ogółem projektu (I+II)	8 256 150,00	-
2. Uzasadnienie budżetu projektu:			
a) W jaki sposób zostaną zapewnione środki na wkład własny i wydatki niekwalifikowalne w ramach projektu	Środki na wkład własny zapewnione zostaną w budżecie jednostki. Planowane wpisanie do Budżetu Województwa 06.2024 r.		
b) Informacja o kwalifikowalności/niekwalifikowalności podatku VAT	kwalifikowalny		
c) Informacja dotycząca występowania pomocy publicznej/pomocy de minimis w ramach projektu	nie występuje		
3. Sposób rozliczania kosztów pośrednich w ramach projektu	☒ za pomocą stawki ryczałtowej lub ☐ na podstawie rzeczywiście poniesionych wydatków		
3a. Jeśli dotyczy, podaj stawkę ryczałtową kosztów pośrednich dla projektu (przyjętą w ramach naboru i zgodną z wyliczeniem: kwalifikowalne koszty pośrednie /kwalifikowalne koszty bezpośrednie)			5%

Wskaźniki realizacji celów projektu				
Wskaźniki produktu	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Rok osiągnięcia wartości docelowej
1. WLWK-PLRO071- Liczba wspartych form ochrony przyrody	szt.	0,00	10	2029
2. WLWK-PLRO069- Powierzchnia obszarów chronionych i cennych przyrodniczo innych niż Natura 2000 objętych działaniami ochronnymi i odtwarzającymi	ha	0,00	242 338,34	2029
3. PROG-FEKP-0010- Liczba sporządzonych inwentaryzacji przyrodniczych	szt.	0,00	1	2029
4. WLWK-PLRO070- Powierzchnia siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony	ha	0,00	6,5	2028
Wskaźniki rezultatu	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Rok osiągnięcia wartości docelowej
1. PROG-FEKP-0020- Powierzchnia terenów objętych inwentaryzacją przyrodniczą	ha	0,00	242 338,34	2028

VI. Informacja i promocja

1. Przedstaw w punktach kategorie działań informacyjno-promocyjnych, planowanych do realizacji w ramach projektu np. wykonanie plakatu lub tablicy informacyjnej i/lub pamiątkowej, materiałów promocyjnych itp. Jeżeli to możliwe, przypisz kwoty do każdego z działań. Uzasadnij realizację wskazanych działań, pamiętając o zachowaniu zgodności z celami projektu i obowiązującymi przepisami.

Uwaga: w przypadku projektów własnych WK-P realizacja działań informacyjno-promocyjnych powinna być uzgadniana z Departamentem Promocji UM WK-P.

Działania informacyjno-promocyjne, planowane do realizacji w ramach projektu wraz z uzasadnieniem:

1. Wykonanie plakatów informacyjno-promocyjnych- koszt 1000,00zł,

Rozmieszczenie plakatów informacyjno-promocyjnych przyczyni się do rozpropagowania działań zaplanowanych w ramach realizacji projektu. Docelowo będą one umieszczane m. in. w szkołach, bibliotekach, urzędach gmin, miast, Departamencie Środowiska, parkach krajobrazowych województwa kujawsko-pomorskiego, Ośrodkach Doradztwa Rolniczego czy Agencjach Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

2. Zakup usług informacyjnych i promocyjnych koszt 5 461,50zł

Informacja w lokalnych rozgłoszeniach radiowych, lokalnej prasie czy w lokalnych portalach internetowych, ma na celu zachęcenie społeczności do udziału w zaplanowanych wydarzeniach (festiwal, konferencja). Jak wynika z dotychczasowych doświadczeń beneficjenta przy realizacjach tego typu projektów, taka forma reklamy jest bardzo skuteczna i przyciąga wielu odbiorców. W spocie zawarta będzie informacja o formie dofinansowania wydarzeń.

3. Utworzenie i prowadzenie bloga na portalach społecznościowych Facebook/Instagram koszt 70 000,00zł

Koszt zawiera obsługę portali, promowania postów, zakup niezbędnych materiałów, odpłatne wpisy specjalistów.

Realizacja zadania polegać będzie na utworzeniu profilu w popularnych mediach społecznościowych i zamieszczaniu artykułów i porad dotyczących szerokiego zakresu zagadnień odnoszących się do zapylaczy, co ułatwi ich promowanie i zwiększy grupę odbiorców. Profile zostaną stworzone na portalu Meta (Facebook) oraz Instagram. W celu zapewnienia odpowiedniej aktywności i podtrzymania zainteresowania powyższymi mediami powinny być one aktualizowane i uzupełniane o nowe treści co najmniej raz w tygodniu przez cały okres trwania projektu- 5 lat, tj. nie mniej niż 270 wpisów na portalach.

4. Umieszczenie opisu projektu oraz informacji o realizacji działań na stronach internetowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz parków krajobrazowych- bezkosztowo.

Opis całego przedsięwzięcia i postęp w realizacji działań pojawi się na stronie beneficjenta, tj. na stronie Województwa Kujawsko-Pomorskiego, a także na stronach poszczególnych parków krajobrazowych realizujących projekt.

5. Opracowanie ulotki informacyjno-promocyjnej w formie elektronicznej z wykorzystaniem QR kodu koszt 2 000,00zł.

Jednym ze sposobów informowania potencjalnych odbiorców o kampanii społecznej na rzecz ochrony dzikich owadów zapylających oraz źródle

	<p>finansowania będzie rozpowszechnianie ulotki w formie elektronicznej z kodem QR na stronach internetowych Województwa Kujawsko- Pomorskiego, parków krajobrazowych, a także na profilach w mediach społecznościowych. Ulotka zostanie zaprojektowana i udostępniona zgodnie ze standardami WCAG 2.1 czyli wytycznymi dotyczącymi dostępności treści internetowych.</p> <p>6. <u>Umieszczanie logotypów na dokumentach i materiałach dotyczących projektu- bezkosztowo.</u></p> <p>Zgodnie z wytycznymi, wszelkie tworzone dokumenty i materiały będą oznaczane logotypami m. in. Funduszy Europejskich.</p> <p>7. <u>Umieszczenie naklejek informacyjno- inwentarzowych na zakupionym sprzęcie/pomocach dydaktycznych koszt 1000,00zł.</u></p> <p>Wszelkie zakupione w ramach projektu pomoce dydaktyczne oraz sprzęt zostaną oznaczone logotypami m. im. Funduszy Europejskich.</p> <p>8. <u>Zaprezentowanie projektu na konferencji- bezkosztowo.</u></p> <p>Podczas zaplanowanej konferencji naukowej, jednym z referatów będzie przedstawienie działań oraz założeń projektu. Referent zaprezentuje aktualny stan realizacji oraz wyniki badań.</p> <p>9. <u>Zakup 8 roll up'ów dla każdego z parków krajobrazowych województwa kujawsko- pomorskiego koszt 2 400,00zł.</u></p> <p>Przewidziano zakup roll up'ów promujących wdrażany projekt, które będą użytkowane podczas wszelkich spotkań organizowanych w ramach realizowanych działań.</p> <p>10. <u>Zakup baneru promującego projekt koszt 700,00zł.</u></p> <p>Baner promujący konferencję edukacyjną będzie umieszczony w budynku głównym Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu celem dotarcia do jak najszerszego grona odbiorców. Zamieszczenie baneru w widocznym miejscu wpłynie na skuteczniejszą promocję wydarzenia dotyczącego ochrony dzikich zapylaczy.</p>
2. Razem budżet działań informacyjno-promocyjnych	82 561,50 zł
3.Osoba do kontaktu w sprawach projektu (dane służbowe)	Imię i nazwisko: Witold Kwapiński tel.: 666 050 928, e-mail:dyrektor@gwpk.pl

.....
Data, podpis i pieczętka osoby/osób
reprezentującej/yh podmiot zgłaszający